

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก” สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก เป็นองค์การสื่อสารมวลชนที่มีสภาพเป็นทั้งหน่วยงานภาครัฐที่ต้องให้บริการสาธารณะในการรายงานข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน และเป็นหน่วยงานทหารภายใต้สังกัดกองทัพบก จึงต้องดำเนินงานภายใต้กรอบนโยบายที่กองทัพบกได้กำหนดให้ โดยในปัจจุบัน สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้รับนโยบายในการดำเนินงานจากกองทัพบก 3 ประการ คือ ฝึกทักษะความชำนาญด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสารให้แก่บุคลากรในกองทัพ ประชาสัมพันธ์ ภารกิจของกองทัพบก รายงานข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงถึงประชาชน และดำเนินงานด้านการให้ข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่เป็นสื่อสาธารณะเพื่อความมั่นคง โดยนโยบายดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นแผนระยะยาว ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินงาน 5 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2551 ถึง 2555

ในปัจจุบันนั้น สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกมีช่องทางการรายงานข้อมูลข่าวสารถึงประชาชนอยู่ 4 ช่องทาง คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต โดยในการดำเนินงานด้านการสื่อสารทั้ง 4 ช่องทางให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกรอบนโยบายที่กองทัพบกได้มอบให้ นั้น สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้กำหนดแผนกลยุทธ์การดำเนินงานด้านสื่อต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกรอบนโยบายดังกล่าว โดยมีลักษณะเป็นแผนรายปี ซึ่งกลยุทธ์การดำเนินงานด้านสื่อต่าง ๆ นั้นมีรายละเอียดดังนี้

1. สื่อวิทยุโทรทัศน์ ในการรายงานข้อมูลข่าวสารในฐานะที่เป็นสื่อสาธารณะเพื่อความมั่นคง ผู้บริหารสื่อวิทยุโทรทัศน์ได้ปรับแนวทางการนำเสนอรายการโทรทัศน์ โดยเน้นที่การนำเสนอเนื้อหาสาระมากกว่าบันเทิง โดยกลยุทธ์ในการนำเสนอรายการประเภทเนื้อหาสาระและรายการบันเทิงนั้น ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและอุปสรรคด้านการบริหารจัดการในระบบราชการที่ล่าช้า ทำให้ทางสถานีเลือกใช้กลยุทธ์การผลิตรายการร่วมกับบริษัทผู้จัดรายการภายนอก ส่วนรายการข่าวนั้น ทางสถานีต้องผลิตเอง โดยกลยุทธ์การนำเสนอข่าวนั้นจำเป็นต้องสอดคล้องกับกรอบนโยบายที่กองทัพบกได้มอบให้ โดยเน้นที่ความถูกต้อง เป็นกลาง ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งต้องนำเสนอข่าวเพื่อประชาสัมพันธ์ภารกิจของกองทัพบก และส่งเสริมสถาบันพระมหากษัตริย์

2. สื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สื่อโทรทัศน์ดาวเทียมถูกใช้เป็นช่องทางในการรายงานข่าวสารและเผยแพร่เนื้อหารายการโทรทัศน์ไทยออกสู่สายตาชาวไทยในต่างประเทศ ใน 170 ประเทศทั่วโลก โดยเนื้อหารายการที่ทางสถานีเลือกนำมาเผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมนั้นมีทั้งรายการที่นำมาจากสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 รายการที่ทางสถานีเปิดให้บริษัทผู้จัดรายการเช่าเวลาในการผลิต และรายการที่ทางสถานีขอความอนุเคราะห์จากสถานีโทรทัศน์แห่งอื่น โดยตั้งแต่เริ่มเปิดให้บริการจนกระทั่งถึงปัจจุบันนั้นการดำเนินงานด้านสื่อโทรทัศน์ดาวเทียมต้องประสบปัญหาการขาดทุนมาตลอดเนื่องจากมีอุปสรรคจากการหารายรับจากการขายโฆษณาซึ่งเป็นรายได้หลักของทางสถานี โดยทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ได้ช่วยแก้ปัญหาด้วยการนำผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานมาสมทบเป็นงบประมาณในการดำเนินงานของสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม

3. สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุกระจายเสียงของมีภารกิจหลักคือการผลิตรายการข่าววิทยุต้นชั่วโมง โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกมารายงานต่อยังสื่อวิทยุกระจายเสียง ซึ่งกลยุทธ์ในการรายงานข่าวของสื่อวิทยุนี้เน้นที่ความรวดเร็วในการรายงานข่าวมากกว่าสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากวิทยุสามารถนำเสนอข่าวได้โดยไม่ต้องมีการบันทึกภาพ โดยนอกเหนือจากการนำเสนอข่าววิทยุต้นชั่วโมง ทางสถานียังเปิดให้ บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด เข้ามาร่วมผลิตรายการบันเทิงให้แก่ทางสถานี เพื่อให้ทางสถานีสามารถมีรายรับจากการขายเวลาโฆษณา และใช้รายการบันเทิงในการดึงดูดให้ผู้ฟังได้รับฟังรายการข่าววิทยุต้นชั่วโมงไปด้วยในตัว

4. สื่ออินเทอร์เน็ต สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้เลือกใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานีผ่านการสร้างเว็บไซต์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกขึ้นเพื่อใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์เนื้อหาข่าวและรายการที่นำเสนอผ่านทางรายการโทรทัศน์ และการนำเสนอเนื้อหารายการโทรทัศน์ย้อนหลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มและรักษายอดจำนวนผู้ชมรายการโทรทัศน์ของทางสถานีไว้ และนำเสนอข่าววิทยุต้นชั่วโมงย้อนหลังเพื่อประชาสัมพันธ์รายการการข่าววิทยุของทางสถานี การนำเสนอข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานี นอกจากนี้ยังมีการสร้างกระดานสนทนาเพื่อใช้เป็นช่องทางในการรับความคิดเห็นจากผู้ชมเพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาในเรื่องดังกล่าว ได้ข้อสรุปทั่วไปดังต่อไปนี้

ข้อสรุปที่ 1 : การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนภายใต้นโยบายของกองทัพบก

ผลการศึกษาพบว่า ในฐานะที่สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกเป็นหน่วยงานในสังกัด กองทัพบก กรอบนโยบายที่สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้ใช้ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชน นั้นจึงได้รับมาจากกองทัพบก ซึ่งกองทัพบกใช้การประชุมที่จัดขึ้นทุกเดือนเป็นช่องทางในการสั่ง การและสื่อสารนโยบายมาสู่สถานี โดยมอบแผนระยะยาวซึ่งมีอายุ 5 ปีเพื่อใช้เป็นแนวทางหลัก ในการดำเนินงาน ซึ่งการกำหนดภารกิจและกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกในช่องทางสื่อวิทยุโทรทัศน์ โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม วิทยุกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นต้องอยู่ในกรอบนโยบายที่ทางสถานีได้รับจากกองทัพบกเช่นเดียวกัน

ข้อสรุปที่ 2 : กลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณากลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชน ของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกทั้ง 4 ช่องทางนั้น สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกใช้กลยุทธ์ ในการดำเนินงาน ดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานร่วมกัน (Sharing Resource) โดยการดำเนินงาน ด้านวิทยุโทรทัศน์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 นั้นทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลหลัก ซึ่งศูนย์ ข่าววิทยุสามารถนำข่าวจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ไปออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ในขณะที่ สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมได้นำรายการโทรทัศน์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ไป ออกอากาศซ้ำ ส่วนศูนย์อินเทอร์เน็ตได้เลือกนำเสนอข่าวสารและรายการโทรทัศน์ ตลอดจนข่าววิทยุ ของสถานีไปเผยแพร่เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานทางเว็บไซต์ ซึ่งมีส่วนช่วยประหยัด ทรัพยากรในการดำเนินงาน

2. การสร้างหุ้นส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Strategic Partnership) โดยการร่วมทุน บริษัทผู้จัดรายการโทรทัศน์หรือวิทยุ โดยการสร้างหุ้นส่วนร่วมในการดำเนินงานนี้ช่วยให้ทั้งสถานี วิทยุโทรทัศน์กองทัพบกและบริษัทผู้จัดรายการสามารถมีรายรับจากการดำเนินงานร่วมกัน

3. การสร้างนวัตกรรมใหม่ในการดำเนินงาน (Strategic Innovation) ด้วยการถ่ายทอดรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมของสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม Thai TV Global Network ไปยัง 170 ประเทศทั่วโลก ซึ่งเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่เหนือกว่าสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น

โดยกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนเหล่านี้ มีส่วนช่วยทำให้การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก” ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานนั้นมีผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการบริหารงานเชิงสถานการณ์ (Contingency Approach) โดยจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการบริหารที่ส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกนั้น มีดังนี้

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานขององค์กร

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก คือ กองทัพบก ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เนื่องจากกองทัพบกมีฐานะเป็นหน่วยงานต้นสังกัด กองทัพบกจึงมีบทบาทในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานให้แก่สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก โดยภายใต้กรอบนโยบายที่กองทัพบกได้มอบให้นี้ ผู้บริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกมีหน้าที่ในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับกรอบนโยบายที่ได้กำหนดไว้ เช่น การรายงานข่าวสารของทางสถานีต้องเป็นไปเพื่อประชาสัมพันธ์ภารกิจของกองทัพบกและส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารต่อประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากรายงานโครงการเฉพาะบุคคลของ ศศิพงศ์ ชาติพิพจน์ (2551, น. 80) ซึ่งได้ศึกษาการบริหารงานของสำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์ ภายใต้แนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คน ทำได้หลายสื่อ โดยได้พบว่า กระบวนการดำเนินงานด้านการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์นั้นถูกกำหนดโดยกรอบนโยบายที่กรมประชาสัมพันธ์ได้มอบให้ ซึ่งทำให้การนำเสนอข่าวของสำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์นั้นเป็นไปเพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของรัฐบาล และยังสอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ของ สาธินี ชัยพันธ์ (2544, น. 79) ที่

ได้ศึกษาถึงแนวทางการบริหารงานข่าวโทรทัศน์ : ข่าว 9 อ.ส.ม.ท. และวิทยานิพนธ์ของ โกศล สงเนียม (2546, น. 145) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานโทรทัศน์เชิงกลยุทธ์ ศึกษาเฉพาะกรณี : สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ที่ได้พบว่า การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. นั้นอยู่ภายใต้นโยบายในการดำเนินงานที่องค์การสื่อสารมวลชนได้มอบให้ จึงทำให้ทางสถานีต้องเน้นที่การนำเสนอรายการประเภทสาระความรู้มากกว่ารายการบันเทิง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาการดำเนินงานขององค์การสื่อสารมวลชนภาคเอกชน เล่นผลการศึกษาของ วารุณี กสิชาญ (2551, น. 41) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานข่าวของ GG News Business Radio และ ฐวิภัทร มั่นการโชค (2548, น. 23) ที่ได้ศึกษาถึงการจัดตั้งและการบริหารงานสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง Thailand Outlook Channel (TOC) ซึ่งได้พบว่า การดำเนินงานขององค์การสื่อสารมวลชนภาคเอกชนนั้นไม่ได้อยู่ภายใต้การนโยบายที่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างองค์การแบบหน่วยงานราชการ แต่นโยบายในการดำเนินงานนั้นมาจากผู้บริหาร ซึ่งทำให้มีแนวทางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคข่าวสารของผู้บริโภคได้มากกว่า

กฎหมายและการเมือง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกด้านกฎหมายเข้ามามีผลกระทบต่อข้อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก โดยผลกระทบจาก รัฐธรรมนูญมาตรา 40 แห่งราชอาณาจักรไทยได้ทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกต้องปรับนโยบายในการดำเนินงานให้มีลักษณะเป็นสถานีสาธารณะเพื่อความมั่นคง รวมผลกระทบจากทั้งพระราชบัญญัติกิจการโทรทัศน์และกิจการกระจายเสียง พ.ศ. 2551 หมวด 2 มาตรา 33 ที่ได้ทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกต้องกำหนดสัดส่วนการนำเสนอรายการโทรทัศน์ โดยหันมาเน้นที่การนำเสนอรายการประเภทสาระความรู้ในสัดส่วน ร้อยละ 70 และรายการบันเทิงในสัดส่วนร้อยละ 30 ของรายการทั้งหมด เช่นเดียวกับการดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ที่ต้องเน้นที่การนำเสนอรายการประเภทสาระความรู้มากกว่ารายการบันเทิง แต่จากผลการศึกษาของ โกศล สงเนียม (2546, น. 145) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ต้องปรับกลยุทธ์การนำเสนอรายการนั้นแตกต่างจากสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เนื่องจาก ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. นั้นไม่ได้รับผลกระทบจากกฎหมาย แต่เป็นนโยบายในการดำเนินงานขององค์การสื่อสารมวลชน (อ.ส.ม.ท.) ซึ่งในกรณีการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกนั้น เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์เพราะในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานอิสระเข้ามากำกับดูแลการดำเนินงานของสื่อสาธารณะ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จึงได้กำหนด

แนวทางการนำเสนอรายการประเภทสาระความรู้ของทางสถานีนั้นสามารถเป็นได้ทั้งรายการสารคดีซึ่งมอบเนื้อหาสาระล้วน ๆ และเป็นรายการบันเทิงคดี หรือรายการเกมตอบปัญหา ซึ่งสอดแทรกเนื้อหาสาระไว้กับความบันเทิง

สำหรับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกทางด้านการเมืองนั้นส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำเสนอข่าวของทางสถานีซึ่งต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของกองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านความมั่นคง ดังนั้น ภายใต้ภาวะวิกฤติหรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 จึงต้องดำเนินงานตามแผนเฉพาะหน้า หรือแผนเผชิญเหตุที่กองทัพบกได้มอบให้ ซึ่งการปฏิบัติตามแผนดังกล่าวได้ส่งผลให้ทางสถานีไม่สามารถนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเหตุวิกฤติที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างเจาะลึกได้เพราะอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง นอกจากนี้ยังคงมีการควบคุมการนำเสนอข่าวจากกองทัพบกโดยไม่ให้มีการนำเสนอข่าวในบางประเด็นที่อาจส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบก

ลูกค้าหรือผู้รับบริการขององค์กร

ผู้รับบริการของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก คือ ผู้ชม ซึ่งผู้ชมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการสื่อสาร เนื่องจากสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกต้องกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานในการรายงานข้อมูลข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภคข่าวสารของประชาชนให้ได้ แต่ผลการศึกษาพบว่า ในกลยุทธ์การนำเสนอข่าวภายใต้กรอบนโยบายของกองทัพบกทั้งทางสื่อวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงนั้นนั้น สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกถูกจำกัดไม่ให้นำเสนอข่าวสารในเชิงเจาะลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภายใต้ภาวะวิกฤติในสังคม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนกำลังต้องการข่าวสารที่ถูกต้อง ซึ่งส่งผลให้ประชาชนเลือกเปิดรับข่าวสารจากช่องทางอื่นที่สามารถนำเสนอข่าวสารได้อย่างเจาะลึกมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในรายงานโครงการเฉพาะบุคคลของ ชูติมา เขียนสันเทียะ (2550, น. 73) ที่มุ่งศึกษาความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการนำเสนอข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ซึ่งพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการนำเสนอข่าวทหารและข่าวการเมืองในระดับปานกลาง ทางสถานีนี้ยังไม่สามารถนำเสนอข่าวอย่างเจาะลึกได้ โดยเฉพาะในประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจของประชาชน และสอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ของ พรนภา แก้วลาย (2539, น. 102) ที่ได้ศึกษาความต้องการและความพึงพอใจในการรับฟังข่าววิทยุต้นชั่วโมงของสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบก: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่ากลุ่มผู้ฟังเสนอว่าการนำเสนอ

ข่าวของศูนย์ข่าววิทยุกองทัพบกยังมีเพื่อนำ นำสงสัย โดยเฉพาะในเห็นข่าวที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของคนส่วนรวม ซึ่งจากผลการศึกษา นี้ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกจึงควรปรับ แนวทางในการนำเสนอข่าวอย่างเจาะลึกมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภค ข่าวสารของประชาชน

เทคโนโลยี

ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางด้านเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อการทำงาน ของสถานี วิทยุโทรทัศน์กองทัพบกเช่นเดียวกัน โดยผลการศึกษาพบว่า ในการบริหารงานด้านการ สื่อสารมวลชนนั้น สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้เลือกใช้กลยุทธ์การสร้างนวัตกรรมใหม่ในการ ดำเนินงาน (Strategic Innovation) ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากการดำเนินงานด้านสื่อโทรทัศน์ผ่าน ดาวเทียม Thai TV Global Network เป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกเป็นสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี แรกในประเทศไทยที่ให้บริการด้านสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมในการแพร่ภาพรายการโทรทัศน์ ของไทยไปยัง 170 ประเทศทั่วโลก ซึ่งการนำเสนอเทคโนโลยีด้านสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมเป็น เทคโนโลยีใหม่นั้นช่วยสร้างจุดเด่นให้ทางสถานีเป็นที่สนใจในสายตาผู้ชม

นอกจากนี้ จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ในฐานะที่สถานีวิทยุ โทรทัศน์กองทัพบกได้ให้บริการในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนผ่านหลายช่องทาง การสื่อสารหลายช่องทาง คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกจึงได้เลือกใช้กลยุทธ์การใช้ทรัพยากรทางการ ผลิตร่วมกัน (Sharing Resource) โดยสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ ที่ช่วยให้ ศูนย์ข่าววิทยุกองทัพบกสามารถนำข่าวจากแผนกข่าวโทรทัศน์ไปออกอากาศทางสถานี วิทยุกระจายเสียง ททบ. เรดิโอ ได้ นอกจากนี้ สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม Thai TV Global Network ยังนำเนื้อหารายการโทรทัศน์และข่าวจากสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ไปออกอากาศซ้ำในต่างประเทศ อีกทั้งศูนย์อินเทอร์เน็ตยังได้นำเนื้อหาข่าวและรายการโทรทัศน์ จากสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก และข่าวจากศูนย์ข่าววิทยุต้นชั่วโมง ไปประชาสัมพันธุ์ผ่าน เว็บไซต์ของทางสถานีได้ ซึ่งกลยุทธ์การใช้ทรัพยากรทางการผลิตร่วมกันเช่นนี้มีส่วนช่วยให้ทาง สถานีสามารถใช้ทรัพยากรทางการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาจาก รายงานโครงการเฉพาะบุคคลของ ศศิปวงค์ ชาดิพงษ์ (2551, น. 82) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงาน ข่าวของสำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ ภายใต้แนวคิดผู้สื่อข่าว 1 คนทำได้หลายสื่อ นั้นจะพบว่า ผลการศึกษาที่ได้นั้นแตกต่างกัน เนื่องจากผลที่ได้จากการศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานของสำนัก

ข่าวกรมประชาสัมพันธ์นั้นพบว่า บุคลากรภายในองค์การต่อต้านการรวมผู้สื่อข่าวโทรทัศน์และผู้สื่อข่าววิทยุกระจายเสียงไว้ด้วยกันเนื่องจากส่งผลให้การรายงานข่าวเชิงลึกนั้นมีประสิทธิภาพต่ำลง เนื่องจากคุณลักษณะของการดำเนินงานด้านการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงนั้นแตกต่างกัน ซึ่งต่างกับกรณีการศึกษาภายในศูนย์ข่าววิทยุกองทัพบก ซึ่งพบว่า ความแตกต่างทางด้านคุณลักษณะของการสื่อสารในแต่ละช่องทางไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ยิ่งไปกว่านั้น บุคลากรภายในศูนย์ข่าววิทยุกองทัพบก ยังใช้ความแตกต่างของการสื่อสารด้วยสื่อวิทยุกระจายเสียงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วยการกำหนดให้ผู้สื่อข่าววิทยุกระจายเสียงสามารถรายงานข่าวได้รวดเร็วกว่าสื่อโทรทัศน์ ซึ่งจะพบอุปสรรคในการดำเนินงานเนื่องจากมีบุคลากรในการดำเนินงานไม่เพียงพอเท่านั้น

หุ้นส่วนขององค์การ

จากการศึกษาพบว่า สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้ใช้กลยุทธ์การสร้างหุ้นส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Strategic Partnership) ในการร่วมผลิตรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุประเภทรายการบันเทิงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ฟัง ซึ่งมีส่วนช่วยให้ทั้งสถานีและบริษัทผู้จัดรายการร่วมต่างได้รับผลประโยชน์ในการดำเนินงานร่วมกัน โดยปัจจัยที่ทำให้ทางสถานีได้เลือกใช้กลยุทธ์ดังกล่าวนี้เนื่องมาจากการขาดแคลนงบประมาณ และการบริหารจัดการในระบบราชการที่ล่าช้า ไม่เอื้อต่อการพิจารณาอนุมัติโครงการในการผลิตรายการด้วยตนเอง ซึ่งตรงกับการศึกษาของ โกศล สงเนียม (2546, น.145) ซึ่งได้พบว่า สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ประสบปัญหาจากการบริหารจัดการในระบบราชการที่มีความล่าช้า จึงทำให้ขั้นตอนการขออนุมัติเพื่อผลิตรายการโทรทัศน์นั้นเป็นไปอย่างยากลำบาก ทางสถานีจึงเลือกหันมาทำการผลิตรายการร่วมกับบริษัทผู้จัดรายการภายนอก

แต่อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า การผลิตรายการโทรทัศน์ร่วมกับบริษัทผู้ผลิตรายการภายนอกนั้นมิใช่ข้อเสียในการดำเนินงานเช่นกัน เนื่องจากรายการที่ผลิตโดยบริษัทผู้จัดรายการภายนอกนั้นขัดกับกรอบนโยบายในการนำเสนอรายการของทางสถานี เช่น รายการละครที่นำเสนอภาพความรุนแรงและเหมาะสม ซึ่งทำให้ทางสถานีต้องตักเตือนให้ปรับเนื้อหารายการที่นำเสนอให้เป็นไปตามกรอบนโยบายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งในขณะเดียวกันทางสถานีก็กลับต้องประสบปัญหาจากการถูกนักการเมืองเข้ามาแทรกแซงการดำเนินงานในเวลาต่อมา ซึ่งหลังจากสืบสาวราวเรื่องก็ทำให้พบว่า ทายาทของนักการเมืองเหล่านั้นได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ร่วมกับสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ซึ่งการควบคุมให้ทางบริษัทปรับแก้เนื้อหารายการ

นั่นทำให้ทางบริษัทต้องเสียผลประโยชน์ในการดำเนินงาน จากปัญหาดังกล่าวทำให้ทางสถานีต้องปรับกลยุทธ์ในด้านระบบการผลิตรายการใหม่ โดยมีแนวโน้มในอนาคตว่าทางสถานีจะก้าวเข้ามาเป็นผู้ผลิตรายการเองมากขึ้น เพื่อให้แน่ใจได้ว่ารายการโทรทัศน์ที่ผลิตนั้นเป็นไปตามกรอบนโยบายที่สถานีได้รับมาจากกองทัพบก โดยในการก้าวขึ้นมาเป็นผู้ผลิตรายการเองนั้น ทางสถานีควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านทักษะของบุคลากรในการผลิตรายการให้สามารถผลิตเนื้อหาที่มีประโยชน์และสามารถตอบสนองความพึงพอใจของผู้ชมได้ในคราวเดียวกัน โดยในระหว่างนี้ทางสถานีอาจเรียนรู้แนวทางการนำเสนอเนื้อหารายการของบริษัทผู้จัดรายการ แล้วนำมาปรับใช้กับการผลิตรายการโทรทัศน์ของทางสถานีให้มีรูปแบบในการนำเสนอที่น่าสนใจ และสถานียังคงควรแก้ปัญหาการบริหารจัดการในระบบราชการที่มีความล่าช้าเช่นเดียวกัน จึงจะทำให้การผลิตรายการเองเกิดความคล่องตัว

จุดเชื่อมของการบริหารงานเชิงสถานการณ์

นอกจากนี้ ยังพบว่า การปฏิบัติงานตามนโยบายของกองทัพบกที่เน้นการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชายังมีลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องจุดเชื่อมในการบริหารงานเชิงสถานการณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการตัดสินใจและการสื่อสาร ซึ่งเชื่อว่าการบริหารงานเชิงสถานการณ์นั้น กระบวนการตัดสินใจและการสื่อสารจะเกิดขึ้นพร้อมกัน ซึ่งหากพิจารณาในการดำเนินงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกนั้นจะพบว่า กระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายเริ่มต้นที่การกำหนดนโยบายของคณะกรรมการบริหารกิจการโทรทัศน์กองทัพบก ซึ่งเป็นผู้พิจารณาปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อหานโยบายในการบริหารงานที่เหมาะสม แล้วใช้กระบวนการสื่อสารโดยการจัดประชุมซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน เพื่อถ่ายทอดนโยบายดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก โดยผู้อำนวยการสถานีวิทยุกองทัพบกจะเป็นผู้รับนโยบายจากกองทัพบกเพื่อนำมาตัดสินใจร่วมกับการพิจารณาปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการบริหารเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานที่เหมาะสม จากนั้นถึงถ่ายทอดกลยุทธ์ดังกล่าวไปยังหัวหน้าฝ่ายปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายข่าว ฝ่ายรายการ ฝ่ายตรวจรายการ ฝ่ายโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ฝ่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงและศูนย์อินเทอร์เน็ต เพื่อให้หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติงานเหล่านี้ได้พิจารณากำหนดแนวปฏิบัติที่เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายที่ได้รับจากกองทัพบกเพื่อดำเนินการผลิตเนื้อหาข้อมูลข่าวสารแล้วถ่ายทอดออกสู่สายตาประชาชน ซึ่งในกระบวนการนี้ คณะกรรมการบริหารกิจการโทรทัศน์กองทัพบกจะเป็นผู้ตรวจสอบผลการดำเนินงานของทางสถานีว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องตามนโยบายหรือไม่ จากนั้นจึง

ตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารงานที่เหมาะสมต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงแล้วสื่อสารนโยบายใหม่ที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ในด้านการนำเสนอข่าว ผู้บริหารด้านการข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกควรมีการศึกษาถึงความต้องการของผู้บริโภคข่าวในเชิงลึก เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงแนวทางการนำเสนอข่าวของทางสถานีให้ตอบสนองความต้องการของผู้ชมได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวในประเด็นที่ประชาชนกำลังสนใจ

2. ผู้บริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกควรหาทางในการแก้ปัญหาการแทรกแซงเสรีภาพในการนำเสนอข่าวจากทั้งนักการเมืองและนักธุรกิจของบริษัทผู้ผลิตรายการภายนอก เนื่องจากในฐานะที่สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกได้ดำเนินงานในฐานะที่เป็นสถานีสาธารณะเพื่อความมั่นคง ทางสถานีจึงต้องนำเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อภาคประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ไม่เอื้อต่อการสร้างผลประโยชน์ให้แก่ักการเมืองและนักธุรกิจเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

3. ผู้บริหารของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกควรปรับสัดส่วนการนำเสนอรายการโทรทัศน์ทางทางสื่อโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม Thai TV Global Network ให้ตอบสนองของวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งมากขึ้น ด้วยการเพิ่มสัดส่วนรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบัน การนำเสนอรายการทางสถานียังคงเน้นที่การนำเสนอรายการวาไรตี้เป็นหลัก